

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto VI.

V Ljubljani, dne 1. maja 1930.

18. številka

Armijski general Danilo Kalafatović

Te dni je bil v naši vodilni generaliteti povišan za armijskega generala tudi komandant sarajevske armijske oblasti g. Danilo Kalafatović. S tem imenovanjem je postavljen v prvo vrsto voditeljev naše vojske eden najodličnejših naših oficirjev. Rojen 1. 1875. v Kraljevu je že v balkanski vojni zavzemal važna mesta ter se je zgodaj odlikoval na vojni-diplomatskem polju kot ekspert na mirovni konferenci v Bukarešti 1913. V svtozni vojni je bil najprvo načelnik generalnega štaba Moravske divizije pozneje šef obaveštajne službe Vrhovne komande, od 1. 1917. šef operativnega odelenja Vrhovne komande. Bil je kot vojni ekspert na mirovni konferenci v Parizu, pri pogajanjih v Rapallu ter je bil 1. 1921. predsednik komisije za razmejitev z Reko, leta 1923. pa z Rumunijo. Leta 1924. je vršil dolžnost našega vojnega eksperta pri Ligi narodov, a 1. 1925. je bil član konference za kontrolo trgovine z orožjem. Kot divizijski general je nekaj časa poveljeval tudi v Dravski diviziji ter si je pridobil v Ljubljani in v vsej Sloveniji kar največje simpatije in avtoriteto. Iz Ljubljane je bil general Kalafatović poklican v glavni generalštab, potem pa imenovan za komandanta sarajevske armije. V tem svojstvu je sedaj povišan v čin armijskega generala. G. Kalafatović je tudi odličen vojaški pisatelj ter kot tak cenjen tudi v inozemstvu.

Jubilej slovenske žene

Dne 24. t. m. je praznovala svojo 70letnico gospa Marija Keslerjeva, roj. Trenzova, vdova sodnega svetnika. Dasi je ga. Keslerjeva, po tedanjem običaju staro kranjskih patriotskih rodbin, bila vzgojena v nemškem duhu, se je vendar razvila v narodno zavedno Slovenko in se je po svoji poroki s sodnikom Keslerjem, ki je bil, ne samo kot jurist, temveč tudi kot odločen Slovenec, znan širom Dolenjske, uspešno udeleževala v raznih narodnih društvih v Novem mestu in drugod.

Njena ljubezen do kulturnih stremljenj, katero je podedovala od svojih prednikov, pa

se je kazala zlasti v tem, da je bil njen dom po njeni preselitvi v Ljubljano vedno odprto najrazličnejšim sloven. pisateljem in umetnikom. Njeno stanovanje na Bleiweisovi cesti bi se v dobi pred vojno moglo nazivati eden najbolj zanimivih ljubljanskih literarno-umetniških salonov. V tem domu so stalno občevali med drugimi Ivan Cankar, Oton Župančič, Anton Lajovic, Ebin Kristan, Vladimir Levstik, Jože Berce, Dana Koblerjeva, Ivana Kobilčeva, Levčevi i. dr. Ta dom je opisal L. Cankar v svoji povesti »Novo življenje«.

Gospa Keslerjeva je mati četvero hčera; najstarejša, Mica, je poročena z znanim čelnikom Miho Čopom, Ani je soproga pesnika Otona Župančiča, Vera se je poročila z urednikom »Ljubljanskega Zvona«, pisateljem F. Albrechtom, najmlajša, Slava, pa je žena železniškega uradnika Švarca na Jesenicah.

Svoj jubilej je praznovala ga. Keslerjeva na Bledu v krogu svojih hčera, zetov in vnukov, še vedno čila, zdrava in podjetna.

Jubilej zaslužnega slovenskega novinarja

Pet in dvajsetletnica novinarskega dela urednika Vekoslava Spindlerja

Četrto stoletje profesionalnega novinarstva — to je v naših razmerah redek pojav. Pred pet in dvajsetimi leti je bilo težje, nego je danes, odločiti se za ta poklic. Novinarstvo je pomenilo boj, neprestani življenjski boj na negotovih tleh. Novinar je bil pri nas že sam po sebi politik, a slovenska politika je bila preveč borna, prehudo bojevitva, da bi lahko rezala novinarjem lagoden kruh. Zato je zahteval ta poklic mnogo požrtvovalnosti in neumornosti, bil je združen z napornim, nervoznim in odgovornim delom, vzlic vsemu naporu pa ni obetal sigurne bodočnosti.

Vekoslav Spindler je najizrazitejši predstavnik slovensko-štajerskega naprednega novinarstva, ki se je razvilo kasneje nego v slovenskem osrčju, v Ljubljani. Rodil se je 16. julija 1881 v Moravcih v ljutomerskem okraju. Študiral je gimnazijo v Mariboru in se že kot dijak mnogo udeleževal v časnikih in časopisih. Pisal je pesmi in prozo. Bil je sotrudnik »Nove Nade«, »Domačega prijatelja« in zlasti v visokošolskih letih »Ljubljanskega Zvona« in »Slovana«. Ob istem času se je že oglašal v »Domovini« in »Slovenskem Narodu« z raznimi članki. Za njegov tempe-

rament in mladostno bojevitost je značilno, da je kot osmošolec ostro kritiziral v listih vzgojne metode na srednjih šolah in je bil zaradi teh člankov izključen iz mariborske gimnazije. Študiral je kot privatist in je že istega leta (1901) maturiral na celjski gimnaziji. Nato se je vpisal na medicinski fakulteti dunajske univerze, vendar ga je preveč mikala žurnalistika. Po odsluženem enoletnem vojaškem roku je vstopil 1. oktobra 1905 kot urednik v službo celjske »Domovine«. Naslednje leto je bil že urednik novo ustanovljenega glasila bivše Narodne stranke za Štajersko, tednika »Narodni list«, ki ga je vodil vse do svetovne vojne. Ta list je imel velike zasluge za narodno in politično usmeritev štajerskih Slovencev in se je posebno uveljavljal v boju zoper nemškutarstvo. Med vojno so tudi Spindlerja mobilizirali, vendar je redno dopisoval »Slovenskemu Narodu« in zagrebškemu »Pokretu«. Ob prevratu je kot tajnik Narodnega sveta izdajal list »Glasnik Narodnega sveta v Celju« do Novega leta 1919, ko je začela pod njegovim vodstvom izhajati »Nova Doba« trikrat v tednu. S 1. februarjem 1922 je prevzel uredništvo mariborskega »Tabora«, sedaj pa redno sodeluje pri »Mariborskem Večerniku« in je stalen sotrudnik »Jutra«.

Obenem z vstopom v žurnalistiko je stopil tudi na aktivno politično polje. Vneto je sodeloval pri ustanovitvi bivše Narodne stranke za Štajersko. Poslej je kot njen sila deloval in vzpodbudni tajnik sodeloval pri vseh političnih akcijah štajerskih napred. Slovencev in nastopal na nešteti sestankih in zborovanjih. V Jugoslaviji je prevzel tajništvo demokratske stranke, nazadnje oblastno tajništvo v Mariboru, ki ga je vodil vse do novega stanja v državi. Bil je tudi v politiki kakor v novinarstvu: vedno soliden, pošten in požrtvovalen, neumoren delavec na javnem polju.

Zaslužnemu slovenskemu novinarju prinašamo ob njegovi častni 25letnici naše najpršrčnejše čestitke in mu želimo še mnogo let nadaljnjega plodnosnega delovanja!

Naš holandski konzul g. H. H. van Dam

Minoli teden je prispel v Ljubljano upravitelj našega generalnega konzulata v Rotterdamu g. H. H. van Dam s svojo soprogo. Gospod konzul bo poštoval po naši državi, da spozna naše gospodarske razmere ter prouči, kako bi se dali odnošaji med našo državo in Holandijo še bolj zblížati.

Njegova soproga je aktivna predsednica razstave jugoslovenske hišne industrije, ki je tako dobro uspela v Haagu lanskega novembra. Za prihod gospoda konzula in njegove gospe soproge, ki je že toliko dobrega stonila za jugoslovensko ženstvo ter za našo domačo obrt in umetnost, so se posebno zanimale odbornice in članice naših ženskih društev, ki so gosta iskreno pozdravile.

Manici Komanovi ob njenem kulturnem jubileju

Ako znači 25. uprizoritev kakega odrskega dela odlični uspeh, se ne moremo dovolj čuditi, kako da v dobri rekordov manj važnih usakdanosti izpregledamo dejstev, ki so za kulturo narodovo mnogo pomembnejše nego dvajseta ali trideseta predstava dela tega ali onega priznanega tujega dramatika.

V mislih imam pri tem našo zaslužno pisateljico, odlično poznavalko slovenskih ljudskih

značajev, posebno kmetskih tipov — Komanovo Manico in njeno narodno igro »Prisego o polnoči«.

Ta narodna igra — izvorno slovensko odsko delo — je dosegla uspeh, kakršnega še ni doseglo pri nas nobeno drugo dramsko delo.

Komaj leto dni je minulo, ko je bila igra 18. novembra 1928 prvič uprizorjena v Radovljici pod spretnim vodstvom našega Jake Spicarja, a jo je doslej uprizorilo — reci in piši — štiriinšedeset odrov, kjer je bila povsod igrana in sprejeta z velikim navdušenjem. Pa ne-le morda širom Slovenije! V daljnji Ameriki, kjer slovensko srce mnogo bolj hvaležno sprejema drobtine krušne svoje jugoslovenske matere, so igro uprizarjali in jo še uprizarjajo na nešteti odrih in to, kakor smo čuli iz kritik ameriških listov — z odličnim uspehom. Na številnih odrih je bila igra uprizorjena celo po dvakrat in iz avtentičnih podatkov sem se uveril, da je šla doslej igra 149krat preko odra.

Kot petinšedeseto predstavo jo je sedaj 28. t. m. v ljubljanski drami stopetdesetič uprizorilo »JNAD Jadran« pod pokroviteljstvom »Jugoslovenskega ženskega saveza« in v režiji člana ljubljanske drame gosp. Vala Bratine.

Ne bom razmišljal o vzrokih uspehov Maničnega dela. Število 150 govori več nego povečevanja dlakocepcev. In ako se pri tem odličnem jubileju naša Manica v svoji skromnosti ne sili v ospredje, naj ji bo v zaslužno zadoščenje zavest in dejstvo, da si je izbrala in pridržala v počasti tega edinega slovenskega rekordnega odrskega dogodka — uprizoritev narodne igre »Prisega o polnoči« — baš naša odlična akademska omladina kot

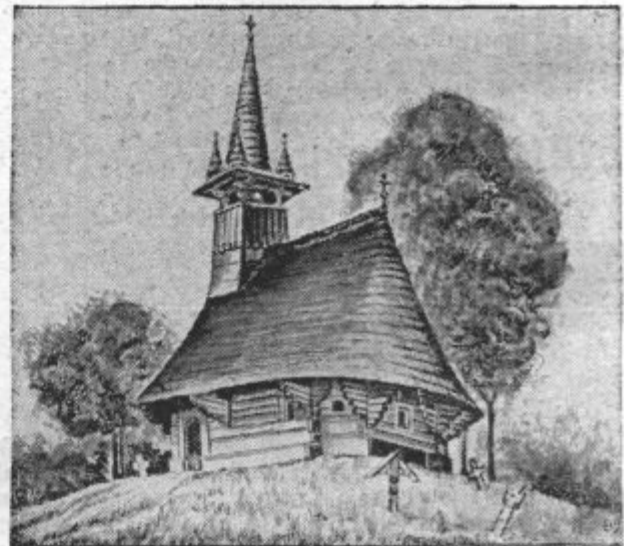
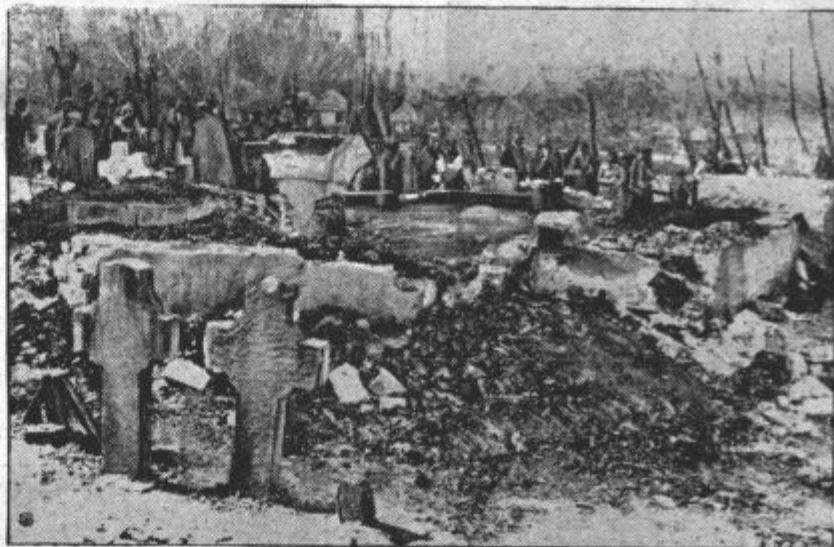
načelno upravičena ceniteljica in čuvarka narodnih kulturnih stremljenj. Mirko Kragelj.

Jubilej Ignacija Hladnika

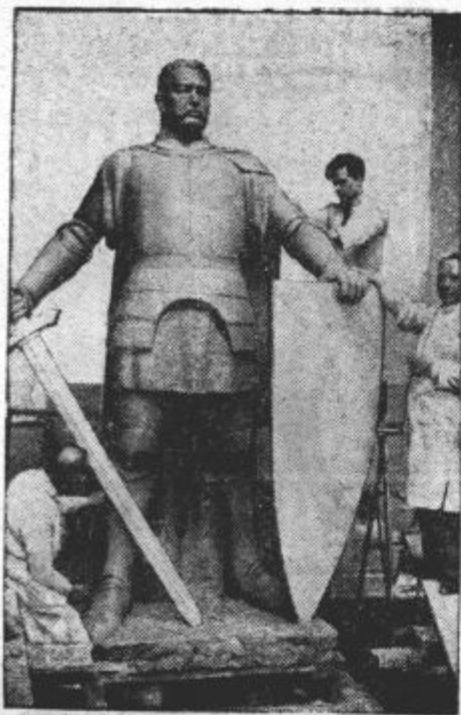
V idiličnih Križah pri Trziču se je 24. septembra 1865 rodil ta neumorni delavec, skladatelj in eden izmed najtrdnjših stebrov naše narodne pesmi. 24. t. m. je obhajal 50-letnico svojega glasbenega delovanja. Ko je z najboljšimi uspehi dovršil orglarsko šolo, je že kot 14letni deček nastopil svojo prvo službo v St. Jakobu za Savo. Drugo njegovo mesto je bila Stara Loka pri Škofji Loki, kjer je služboval 8 let. Potem je bil imenovan za kapiteljskega organista v Novem mestu, kjer še danes slušbuje. V Novem mestu je vodil celih 40 let glasbeno življenje kot pevski učitelj na novomeški gimnaziji in kot pevovodja in organist pri raznih društvi in cerkvah.

Cerkev — grobnica cele vasi

Na veliki petek je ogenj med službo božjo objel cerkev v vasi Costesci pri Bukarestu.

Požar se je razširil s takšno naglico, da se niso utegnili verniki večinoma niti rešiti. — Preko 130 jih je zgorelo in le 40 težko ranjenih oseb so spravili v bolnišnico. — Zgornja slika nam kaže cerkev po požaru, spodnja desno pred požarom in levo strahovito vrsto mrličev, izkopanih izpod razvalin cerkve.

V kopališču Reimerz bodo postavili spomenik državnemu predsedniku Hindenburgu. Načrt je izdelal berlinski profesor Seiffert. Kakor izgleda, je Nemcem še vedno ideal železni oklep in srednjeveški vleški meč.

Čudna stava

Toulouški meščan Bargeot, ki je stavil, da prehodi peš od Pariza do Berlina in nazaj, med hojo pa bo vso pot rinil veliko kolo, kakor ga vidimo na sliki.

Avstrijski nadvojvoda pred sodiščem

Bivši nadvojvoda Leopold Salvator, ki je obtožen tatvine in se zagovarja pred newyorškim porotnim sodiščem. Predmet tatvine je ona znamenita ogrlica, ki jo je bil cesar Napoleon podaril svoji soprogi Mariji Lujizi.

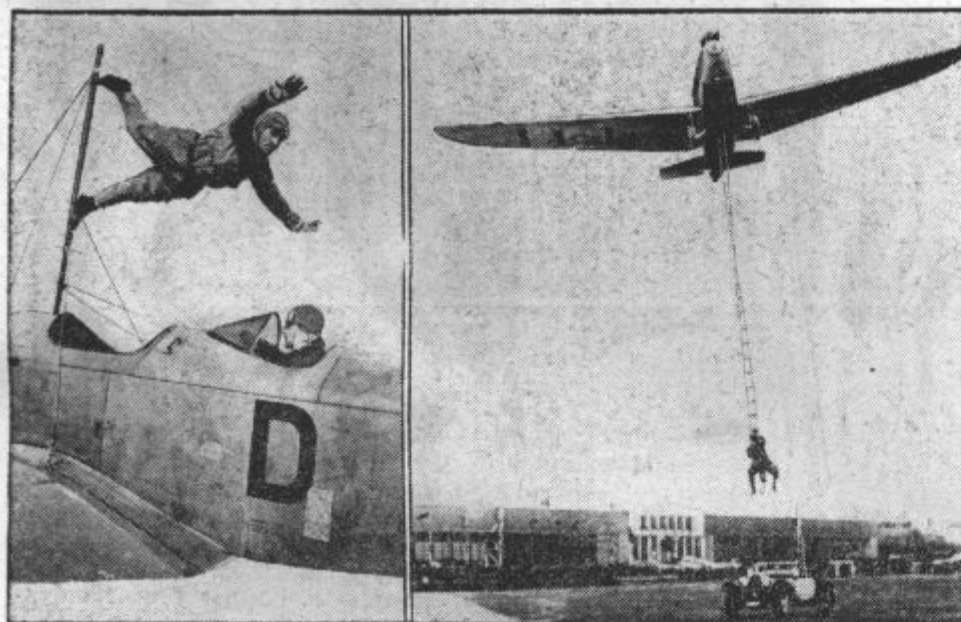
Poročni običaj ob reki Weseri na Nemškem

Zenin polaga nevesti na glavo poročno krono.

Slika desno:

Jabolko ne pade daleč od drevesa

Znameniti angleški nogometni vratar Yates ima 19-meseč. sinka, ki je navdušen pristaš očetove umetnosti. Mlademu Peterčku je nogomet očividno v krvi.

Vratolomne vaje na letalu

Nemški akrobat Schindler proizvaja drzne vaje na letalu v zraku o priliki nemškega letalskega dneva. Levo: Telovadba na navpičnem drogu. Desno: Prestop z drvečega avtomobila na letalo po lestvici iz vrvi.

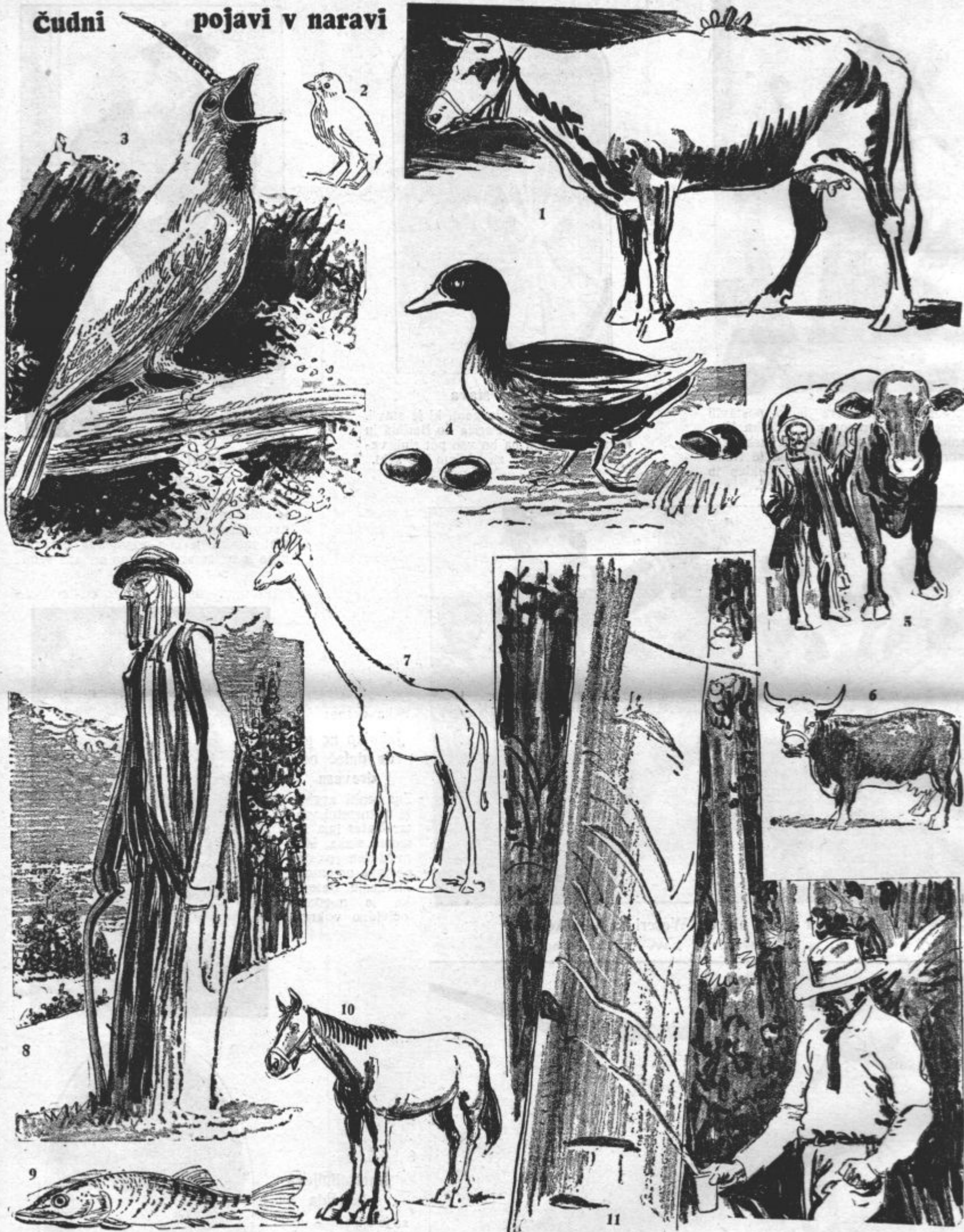
Slika desno:

Mussolinjeva hči Eda

se je 24. aprila poročila z grofom Cianom, sinom italijan. ministra.

Čudni pojavi v naravi

1. Čudovita krava, ki ima dve vimeni: eno naravno, drugo na hrbtu. Krava daje mleko iz obeh vimen. — 2. Pri farmerju Saweru v Mehiki se je zvalil piščanec, ki ima štiri noge. — 3. V Južni Ameriki živi ptič — ime mu je Bell Bird — ki ima tako močan glas, da ga je slišati tri milje daleč. — 4. Farmer Kenneth Montague v Cheshiru v državi Newyork ima črno raco, ki leže črna jajca. — 5. Farmer Joe Grimes v Oklahomi ima največjega vola — ime mu je »Tom« — ki tehta 3715 funtov in nima rogov. — 6. Farmer Fred Bond v Severni Ameriki ima najmanjšo kravo na svetu, ki je visoka samo 29 palcev. — 7. Kapetan Tremlett v Tanganjiki je ustrelil belo žirafu, ki ni imela — kakor navadno — pisanih prog. — 8. Na posestvu nekega Harlow Clarka v Marquetti v državi Michigan je zrastle drevo, ki predstavlja starega moža, oprtega na palico. Drevo je zrastle tako naravno, ne da bi bil kdo na umeten način pomagal ali morda posamezne oblike izrezljal. — 9. V Long Islandu je ujel ribič Schmitthener 16 palcev dolgo ščuko, ki je imela v trebuhu 18 palcev dolgo kačo. — 10. Farmer R. Van Wert v Cincinnati v državi Ohio ima konja, kateremu so zrastle na sprednjih nogah po dve kopiti. — 11. V Guatemali raste drevo, ki daje mleko, če se mu lubje nareže. To mleko se po okulu ne razlikuje prav nič od kravjega mleka.